

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Første Brev til en højvelbaaren Herre. 1728

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F. J. BILLESKOV JANSEN ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 119. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg12-shoot-idm140252801827872/facsimile.pdf> (tilgået 28. april 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

some Holdning over for mig; og de fik ikke Uret. Programmet blev undertrykt, og der blev sladret ondsindet om mig over hele Byen. Om jeg nu havde fortjent denne Behandling – ja, det maa De afgøre ud fra selve Programmet, som jeg her indfører Ord for Ord.

[Kom ikke med, men staar i nærværende Udgave, Bind VIII, S. 319 ff.]

Undersøg nu selv med Deres Intelligens og Dømmekraft om dette Program, som jeg forelægger Dem i sin Helhed og uden at ændre en Tøddel, efter Deres Mening virkelig fortjener at blive skældt saa læsterligt ud. Udtal, som De plejer, Deres oprigtige Mening, saa vil jeg lade det blive ved Deres Dom. Jeg indrømmer gerne at det er en Satire, hvis De er af den Opfattelse; og jeg accepterer lige saa gerne Deres Ligefremhed hvis De fordømmer det, som Deres Autoritet hvis De godkender det. Det at dette Program blev dømt fredløst forhøjede imidlertid kun dets Ry. Saadan gaar det saa tit. Det er ligesom med Rygter, der breder sig mere, jo mere man prøver paa at undertrykke dem.

Til sidst blev jeg træt af dette slidsomme Arbejde, som havde kastet alt for lidt af sig. Jeg vendte tilbage til min gamle Beskæftigelse, som jeg hele Tiden havde haft i Tankerne men havde maattet skubbe til Side paa Grund af Tidernes Ugunst. Efter den lange Afbrydelse tog jeg fat paa den igen. Jeg opgav det krigeriske Skriverseri og gav mig til at lægge sidste Haand paa et Værk som jeg havde paabegyndt nogle Aar tidligere, en kortfattet Beskrivelse af de statslige og kirkelige Forhold i Danmark og Norge. Men mens jeg svedte over dette Arbejde var der nogle der fik den Idé at man herhjemme, ligesom man har gjort det i andre Lande, skulde opføre Skuespil paa Modersmaalet. De havde ud fra Peder Paars og Skæmtedigtene faaet den Tanke at jeg maatte være i Stand til at skrive ganske vittige Komedier, og de bønfaaldt mig om at vende tilbage til den Beskæftigelse som jeg lige havde opgivet. Paa den

DET FØRSTE BREV

ene Side stod mine Venner og nogle Mænd af højeste Rang, som blev ved med at insistere paa at jeg skulde paa-tage mig dette. Det var Mænd hvis Opfordringer jeg ikke kunde sidde overhørig. Paa den anden Side var jeg bange for det Had man udsætter sig for ved at skrive i den sa-tiriske Genre. De Bandstraaler der for nylig var blevet slynget imod mig havde været mere end nok til at over-bevise mig om at det er sin Sag at ligge i Krig med hele Menneskeheden. Til sidst lod jeg mig overvinde af mine Venners Bønner; jeg kastede mig ud i den gamle Leg igen, spyttede i Næverne og digtede de Komedier der nu er udkommet i flere Bind, og som Alverden flaar sig igen-nem. Jeg lagde frem for alt Vægt paa i disse nye Komedier at skildre nye Fejl, som andre Komedieforfattere ikke havde rørt ved, og som var typiske for Folk her til Lands. Jeg var først i Tvivl om jeg vilde publicere dem. Saa læste jeg dem højt for mine Venner; og da jeg forstod at de sta-dig forlangte det, blev jeg bange for at de skulde udtage Stævning paa mig for at faa dem spillet. Saa overlod jeg Skuespillertruppen de første fem.

Den første af dem, Den politiske Kandestøber, blev op-ført i 1722. Den blev en stor Publikumssucces. Tilskuerne strømmede til i saa store Mængder at mange maatte staa og vente i Forhallen og ikke kunde komme ind, hvad de saa end gjorde. Men der var mange der blev vrede over Handlingen i denne Komedie. De forstod nemlig ikke rigtig hvad Satiren var rettet imod, og saa protesterede de imod at der blev gjort Nar af Byens Borgmestre og Raad-mænd. I Virkeligheden er der aldrig skrevet nogen Ko-medie som er mere paa Øvrighedens Side. Der bliver nem-lig skudt paa den Slags jævne Mennesker der sidder paa Kroerne og rakker ned paa Regeringen og Generalerne over et Krus Øl, diskuterer, kritiserer og fordømmer Fyr-sters Planer og Handlinger saa skraasikkert som om de selv var erfarne Hærførere eller forhenværende Borg-mestre eller Finansministre, ikke bare Smaahaandværkere. Det er den Slags Mennesker der faar deres Fejl afmalet i